

Folie à deux

Overlæge Ida Hageman & overlæge Martin Balslev Jørgensen

KASUISTIK

Rigshospitalet Psykiatrisk Afdeling og Psykiatrisk Klinik

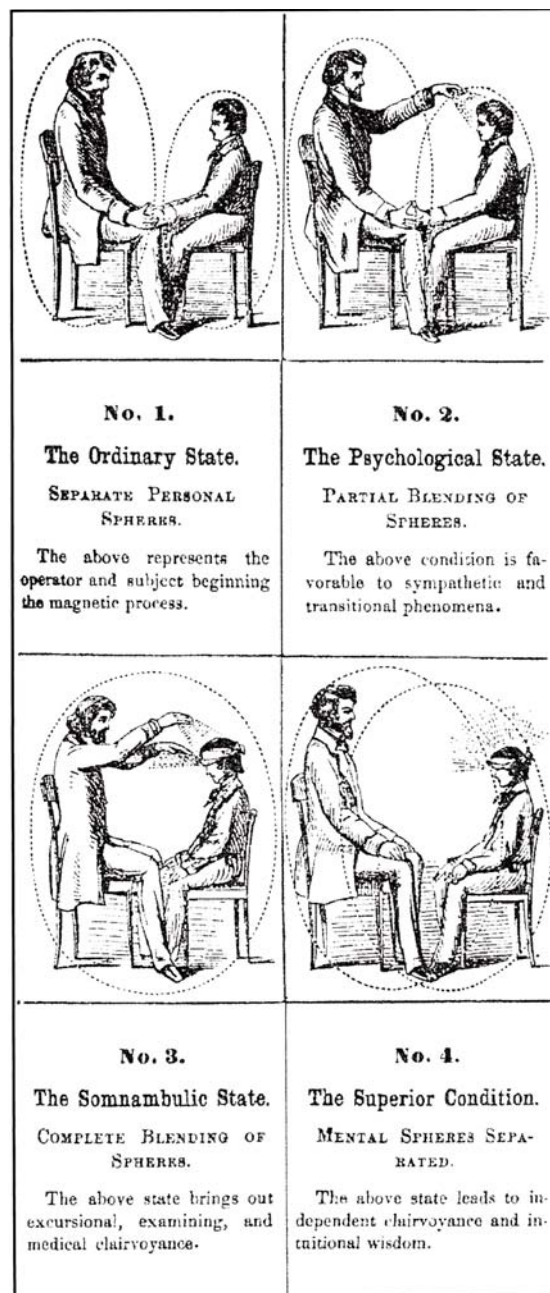
Folie à deux eller induceret paranoid psykose (DF24) er en sjælden psykiatrisk lidelse [1]. Der er tale om en forrykthedstilstand, som deles af to eller flere personer, der er emotionelt nært forbundne. Selv om *William Harvey* allerede beskrev det første tilfælde af »fantomgraviditet« associeret med induceret psykose hos to søstre i 1651 [2], dateres begrebet *folie à deux* til en klassisk beskrivelse af *Lasègue & Falret* i 1877 [3]. Sagen vakte den gang betydelig opmærksomhed. Hidtil havde psykosebegrebet eksklusivt været relateret til individet, men dette var den første beskrivelse af, at psykose kunne induceres alene ved kommunikation fra en anden psykotisk person. Det er således kun den ene person, der lider af genuin psykotisk lidelse, og klassisk vil det psykotiske klinge af hos den inducerede, når de to adskilles (som f.eks. ved hospitalsindlæggelse). Oftest er der tale om induceret psykose hos en ægtefælle, en forælder, et barn eller et andet familiemedlem. Beskrivelse af tilstanden hos en hund (sic!) i *Am J Psychiatry* må anses for spektakulær [4]. Nedenstående sygehistorie illustrerer, at fænomenet også ses mellem venner.

SYGEHISTORIE

Det drejer sig om en 54-årig, tidligere psykisk rask kvinde, der blev indlagt for første gang på psykiatrisk afdeling efter selvhenvendelse på grund af tiltagende angst for forfølgere, der havde generet hende gennem de seneste fire år. Patienten fortalte, at hun for fire år siden ved en tilfældighed havde været vidne til noget lyssky kabelarbejde, der involverede Politiets Efterretningstjeneste, en meget omtalt erhvervsskandale samt politi og sociale myndigheder. Grundet dette var hun siden blevet forfulgt og chikaneret. Forfølgerne havde ændret på tv-kabler med fremvisning af hende selv på eget og naboers tv, der var hængt overvågningsudstyr op i hendes lejlighed, man havde brudt ind i hendes lejlighed og fjernet ting, man havde indtaget de øvrige lejligheder og chikaneret hende ved at sende væsker og stråler ned gennem væggene og op gennem gulvene, sendt skadedyr gennem hendes brevsprække og forfulgt hende til fods eller i biler, når hun bevægede sig på gaden. Hun handlede på sine forestillinger og klippede et stort kabel i ejendommen over. Hun fraflyttede sin lejlighed og flyttede ind i ny lejlighed, men »nissen flyttede med«, om man så må sige. Hun fortalte om en nær veninde,

FIGUR 1

Kilde: *The Magic Staff: an Autobiography* (1857) af Andrew Jackson Davis.

som kunne underbygge alle påstande. Hun havde de seneste måneder før indlæggelsen boet hos denne

veninde, idet hun ikke længere turde være i sin egen lejlighed. Denne veninde var flere gange til samtale i afdelingen og kunne bekræfte, at hun var ganske overbevist om, at patienten blev forfulgt af ovennævnte årsag, at patienten havde gjort hende opmærksom på et kuldefænomen i hendes egen lejlighed, et fænomen hun var ganske vis på ikke havde været der, før patienten flyttede ind. Endvidere havde patienten henledt hendes opmærksomhed på ændringer i tapet og reol, ligesom hun også havde observeret, at de blev forfulgt, når de gik på gaden sammen. Hun havde dog ikke observeret, at patienten skulle være blevet vist på fjernsynet, »men fremhævede i samtalen, at resten var godt nok«. Patienten måtte tvangsbehandles med antipsykotisk medicin, hvorpå de psykotiske forestillinger klingede betydeligt af, angsten svandt, og patienten vendte efter måneders indlæggelse tilbage til sin lejlighed. Hun opnåede aldrig fuld sygdomsindsigt, men blev udskrevet med en egen bemærkning om, »at chikanørerne var flyttet, og hun ikke regnede med, de kom tilbage«! Patientens veninde havde ikke oplevet nye episoder, efter patienten var blevet indlagt.

DISKUSSION

Sygehistorien illustrerer et klassisk eksempel på induceret paranoid psykose mellem to veninder. Kvindene var tæt forbundne og levede i, hvad de selv kaldte et mor-datter-lignende forhold. De levede

begge i øvrigt relativt socialt isolerede. Begge veninder tilhørte lavere socioøkonomiske lag, veninden var indvandrer fra de britiske øer og enke, og patienten var tidligere stofmisbruger (30 år forud for de aktuelle hændelser). Nogle af de få risikofaktorer, som beskrives ved sygdommen, er netop kvinde-køn, tidligere stofmisbrug, immigration i anamnese, enkestand, social isolation og lav socioøkonomisk status [1].

Veninderne støttede hinanden i de fleste af forestillingerne, som opløste sig ved antipsykotisk behandling af patienten og for veninden ved adskillelse fra patienten.

Folie à deux er en sjælden lidelse, der er ukendt for mange læger (inklusive psykiatere). Sygehistorien henleder opmærksomheden på, at tilstanden fortsat iagttages, og udspørgen hertil bør sikres. Dermed skabes der baggrund for neurobiologisk og neuropsykologisk forskning i denne lidet undersøgte og mærkværdige tilstand.

KORRESPONDANCE: *Ida Hageman*, Psykiatrisk Klinik, Rigshospitalet, DK-2100 København Ø. E-mail: ida.hageman@rh.regionh.dk

INTERESSEKONFLIKTER: Ingen

LITTERATUR

1. Lauriello J, Erickson BR, Keith SJ. Other psychotic disorders. I: Sadock BJ, Sadock VA, eds. Kaplan & Sadock's comprehensive textbook of psychiatry. Philadelphia: Lipincott Williams & Wilkins, 2000:1232-83.
2. Hunter R, Macalpine I. Three hundred years of psychiatry 1535-1860. London: Oxford University Press, 1963:130.
3. Lasegue CE, Falret JP. La folie a deux. Am J Psychiatry 1964;121:1-23. (oversat af R. Michaud, det originale arbejde blev publiceret i 1877).
4. Howard R. Folie a deux involving a dog. Am J Psychiatry 1992;149:414.

Farvel til halvdelen af fremtidens læger

Stud.med. Jakob Burcharth, læge Stefan Burgdorf & professor Jacob Rosenberg

RESUME

INTRODUKTION: Dansk statsborgerskab kan opnås ved bl.a. at bestå indfødsretsprøven. Denne test blev indført i Danmark i december 2005 sammen med andre tiltag, der gjorde det sværere at opnå statsborgerskab i Danmark. Indfødsretsprøven blev revideret i 2008, hvilket gjorde den endnu sværere at bestå. Vi har i denne artikel undersøgt, hvor mange medicinstuderende ved Københavns Universitet, der ville kunne bestå indfødsretsprøven og blive danske statsborgere.

MATERIALE OG METODER: Testen består af 40 tilfældigt valgte spørgsmål omkring historie, politik, demokrati og religion fra Integrationsministeriets spørgsmålsbank. Medicinstuderende ved

Københavns Universitet (uanset nationalitet) blev tilbudt at deltage frivilligt i studiet. Resultaterne blev rettet blindet og anonymt og analyseret med Fishers eksakte test og Mann-Whitney U-test.

RESULTATER: Vi inkluderede 202 medicinstuderende, heraf 139 kvinder og 63 mænd. Der var 168 danskere og 34 svenskere i undersøgelsen. 49% af alle studerende bestod. 58% af de danske studerende bestod indfødsretsprøven, og 6% af de svenske studerende bestod ($p < 0,001$). De danske deltagere havde median otte fejl (spændvidde 1-18), og de svenske deltagere havde median 15 fejl (spændvidde 5-25) ($p < 0,001$).

KONKLUSION: Vi foreslår en eksportaf tale med lande som Po-

ORIGINALARTIKEL

Herlev Hospital,
Gastroenheden,
Kirurgisk Sektion